

Vážené dámy, vážení pánové,

sešli jsme se dnes zde, na místě památníku mrtvých z rýnovického zajateckého tábora, abychom zavzpomínali na jejich památku a hledali odpovědi na otázky, co dělat, aby se neopakovaly podobné hrůzy, které nejprve vyhnaly lidi, jejichž pozůstatky tu kolem nás leží, z jejich domovů, a následně ukončily jejich životy právě v tomto místě.

Letos právě před sto lety skončila první světová válka, ve své době největší válečný konflikt, a ačkoli si to z tehdejších aktérů nikdo nepředstavoval, v historicky krátké době dvaceti let, začala válka nová ještě děsivější.

Tento konflikt, historiky nazývaný druhá světová válka, skončil před sedmdesáti třemi lety. Bezprostředně po válce došlo k rozdělení sfér vlivu, které vedlo k novému rozdělení světa a novým válečným konfrontacím. Novou naději dal světu pád komunistických totalitních systémů v devadesátých letech.

Po skončení studené války jsme si dlouho mysleli, že žijeme v dobách, kdy válka v Evropě není a nebude možná a tragické zvraty nejsou na pořadu dne. Potom ale přišla válka v Chorvatsku, Srbsku, Kosovu. Přišly i jiné, geograficky vzdálené, události, které se nás přímo netýkaly – útok na světové centrum v New Yorku, následná odvetná opatření v Iráku, Lybii, Sýrii. Dokonce začal válečný konflikt na Ukrajině, na prahu Evropské unie. A aktuálně, před několika málo týdny reagovali spojenci Euroatlantické aliance na chemický útok v Sýrii vypálením řízených raket.

Tyto události pro nás zpočátku byly historií, která se nemůže opakovat, potom se nám zdály být neskutečné, nereálné, jako by se nás netýkaly. Nicméně se k nám dostaly prostřednictvím jak obětí životů našich vojáků v zahraničních misích, tak teroristických útoků, i vlny lidí před válkou prchajících.

Ani na geografickou vzdálenost bychom se ovšem neměli spoléhat. Díky novým technologiím a globalizaci světa věci, které byly pro celé generace nemožné a vzdálené, přicházejí s neúprosnou realitou. A není pravdou, že se nás netýkají. Stojíme-li na straně spojenců, kteří vysílají své rakety na nepřitele, musíme se vážně zamyslet nad tím, že můžeme čelit odvetě těch, kterým ty rakety padají na hlavu.

Proto bychom dnešní den a oslavy s ním spojené neměli považovat jen za jakýsi povinný každoroční rituál. Jsme zde kvůli věcem živým a aktuálním.

Scházíme se zde proto, abychom se z tragických, sedmdesát tři let starých zkušeností pokusili odnést něco pro náš dnešek, pro naši budoucnost. Cítíme nesmírnou a hlubokou vděčnost k těm, kteří za to, jak dnes žijeme, položili své životy, ale musíme ctít i jejich odkaz a odpovědnost vůči generacím novým. Historické formáty se znovu a znovu opakují v nových podobách. Musíme kolem sebe rozeznávat a vidět podobná nebezpečí, která uvrhla svět do druhé světové války, musíme se naučit rozeznávat ideologie, které proti sobě staví lidi i národy. A musíme být také připraveni bránit to největší bohatství, jakého se nám v naší šťastnější části světa dostává - lidskou svobodu a demokracii. Pokud se nám to bude dařit, potom ti, co kolem nás leží, neumřeli zbytečně a stejné hroby jako ty kolem nás už nebudou přibývat.

Petr Beitl
primátor statutárního města Jablonec nad Nisou